

февр. 1907

ТИСТО

1-а год. № 2.

Български Есперантистъ (BULGARA ESPERANTISTO)

Мартъ и Априль. 1907.

ENNAVO:

Ernest Naville: Al dua kongreso de Esperanto.
La demando pri lingvo internacia ĉe internacia akademiaro.
Kio estas Esperantisto.
Niaj amikaj (Biografiaj notoj):
I. Ernest Naville.
Kroniko.
Bibliografio.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Ernestъ Navillъ: До втория конгресъ по Есперанто.
Въпросътъ за международния езикъ прѣдъ интернационалната асоциация на академиитъ.
Що е есперантизмъ.
Нашитъ приятели (Биографични бѣлѣжки): I. Ernestъ Navillъ.
Хроника.
Библиография.

Redakcio kaj Administracio, Sofio, Bulgarujo.

Редакция и Администрация. София.

АВОНРАГО: 1'50 F. (СІУЛАНДЕ).

АВОНАМЕНТЪ: 1 Л. (БЪЛГАРИЯ И СЪРБИЯ).

GAZETOJ ESPERANTISTAJ.

NUR EN ESPERANTO — САМО НА ЕСПЕРАНТО:

- Esperanta Ligilo. — Печатано съ релефни точки за слъпигъ. — Th. Cart, 12, rue Sufflot. Paris. — 3 fr.
- Lingvo Internacia. — Presa Esperantista Societo, 33 rue Lacépède. 33, Paris. — 5 fr. — Kun Liter. Biblioteko — 7.50.
- Tra La Mondo. — 15, Boulevard des deux Gares. en Meudon (S. & O.). Francujo. — 8 fr.
- Internacia Scienca Revuo. — 8, rue Bovy — Lysberg. Genève. — 7 fr.
- Espero Pacifista. — G. Moche, 26, rue de Chartres Neuilly (Seine) France. — 5 fr.
- Espero Katolika. — Em. Peltier. S-te-Radegonde près Tours (I et-L) France — 5 fr.
- Juna Esperantisto. — Rue Lacépède, 33. Paris. — 2.50 fr.
- Internacia Socia Revuo — S-ro R. Louis, 45, rue de Chartres, Paris. — 6 fr.
- Foto-Revuo Internacia — Ch. Mendel, 118, rue d'Assas, Paris. — 5 fr.
- La Revuo, literatura gazeto kun la konstanta kunlaborado de D-ro Zamenhov. — Hachette & kio, 79, Bd. St-Germain, Paris. — 7 fr.

ПРОПАГАНДИЧНИ СПИСАНИЯ:

- The British Esperantist, unuigita kun The Esperantist. — 13, Arundel street, Strand, Londono. W. Q. — 2 fr. — Kun aldono literatura 4 fr.
- Ruslanda Esperantisto. — S.-Peterburg, Bols. Podjačeskaja, 24. Rusujo. — 8 fr.
- La revue de l'Esperanto. — 26, rue Wisoq. Boulogne Sur-Mer. Francujo. — 0.10 fr. ekzemplero.
- La Belga Sonorilo. — S-ro J. Coox, Duffel. Belgujo. — 4 fr.
- L'Esperantiste. — Administration de l'Esperantist, Louviers (Eure). Francujo. — 3.50 fr.
- Esperanto. — H. Hadler, 8, Rue Bovy — Lysberg, Genève, Svisujo. — 3 fr.
- Germana Esperantisto. — J. Borel, Prinzenstrasse, 95. Berlin. — 3.75 fr.
- Suno Hispana. — Jumenez Loira, Carniceros 3. Valencia, Hispanujo. — 3 fr.
- Esperanto — Marich Agoston, Budapesto IX Üllői — út, 59, IV. 8.
- Polujo. — Pola Esperantisto, 7, Podwale, Lvovo, Aŭstrio. — 2.50 fr.
- Svisujo. — Svisa Espero. T. Renard, 6, Vieux — Colége, Genève. — 3 fr.
- Italujo. — Idealo. D-ro Nalli, Corso Calatafimi, 795, Palermo. — 3 fr.
- Bohemujo. — Časopis Českých Esperantistů, Ed. Kühne, 313, Karlovo náměstí, Praha II. 3.75 f.
- Hindujo. — La Pioniro, R. F. Vaughan, Marikuppam, Mysore state, South India. — 5 f.
- Peruo: Antauen Esperantistoj!! D-ro F. Villarèol, Apartado, 927, Lima. — 3 f.
- The American Esperanto Journal, Bl. Station, Boston, Mass. (U. S. A.). — 5 f.
- L'amerika Esperantisto, Oklahoma City, (U. S. A.). — 5 f.

BULGARA ESPERANTISTO

Marto kaj Aprilo
1907

Redakcio kaj Administra-
cio de Bulgara Espe-
rantisto. Sofio.

Jaro I-a.

№ 2.

Ernestъ Навиль*).

ДО ВТОРИЯ КОНГРЕСЪ ПО ЕСПЕРАНТО.

Молбата, която Комитета по организирането на конгреса на есперантистите отпрати до мене да взема участие въ конгреса, ми причини двояко съжаление: нѣмаше възможност да присъствувамъ лично на това важно събрание и редактиране на френски нѣколко думи, които съ удоволствие бихъ могълъ да напиша на добъръ Есперанто.

Отъ много години, тридесетъ почти, азъ съмъ убѣденъ, че въвеждането на единъ международенъ езикъ е естественъ продуктъ, необходимъ въ главния ходъ на цивилизацията и специално на по-вече и по-вече увеличаващитъ се транспортни сръдства. На хора, чието взаимно сближение всекидневно става по-лесно, е всекидневно по-важно да се даде сръдство за взаимно разбираице. Този изказъ споредъ мене има точностъ почти равна на оная въ една геометрическа аксиома.

Въ епохата, когато се запознахъ съ творението на докторъ Заменхофъ, чухъ, че Максъ Мюлеръ изказалъ тѣзи мнѣния: „Създаването на интернационаленъ езикъ много по-несложенъ отъ днешнитъ езици е разумно прѣдприятие. Между всички усилия направени въ този смисълъ, Есперанто е единствения, на който трѣбва да се даде прѣлпочитание“.

За да се увѣря, че това е пълна истинна, азъ писахъ на знаменития професоръ въ Oxford, който има доблестята да ми отговори, че съмъ добръ увѣдоменъ, и прѣди смъртта си даде публични докази за удобрието на Есперанто.

Авторитетътъ на толкова знаменитъ човѣкъ, гледанъ като първостепененъ ученъ въ изучаването на езицитъ, ме застави да вѣрвамъ, че Есперанто може да разрѣши проблемата за международенъ езикъ. Отъ тогава азъ слѣдѣхъ съ голѣмъ интересъ сравнително твърдѣ бързитъ успѣхи на прѣдприятието, чийто успѣхъ ще констатира и увеличатъ конгресътъ въ Булонъ и сега въ Женева.

Азъ станахъ слѣдователно есперантистъ, обаче незная Есперанто. Достатъчно го познавамъ, за да зная колко е несложенъ и лесно усвоимъ; но

*) Гледайте биографичната бѣлѣжка за Ернестъ Навиль на друго мѣсто въ този брой.

Ernest Naville.

AL DUA KONGRESO DE ESPERANTO.

„La peto partopreni en la esperantista Kongreso, kiun faris al mi la organiza komitato, kaŭzis al mi duoblan bedaŭron: ne povi ĉeesti persone en tiu grava kunveno kaj redakti france kelkajn parolojn, kiujn mi plezure estus skribinta en bona Esperanto.“

Jam de multaj jaroj, de tridek almenaŭ, mi estas konvinkita, ke la enkonduko de lingvo internacia estas la produkto natura, necesa de l'generalala irado de la civilizacio kaj speciale de la pli kaj pli granda multigado de l'transportaj rimedoj. Al homoj, kies reciproka proksimigo ĉintage farigas pli facila, estas ĉiutage pli grave doni rimedon de interkomprenigo. Tiu ĉi diro havas laŭ mia juĝo certecon preskaŭ egalan je tiu de geometria aksiomo.

En la epoko, kiam la kreaĵon de doktoro Zamenhof mi ekkonis, mi aŭdis, ke Max Müller estis dirinta tiujn ĉi du opiniojn: „La kreo de lingvo internacia multe pli simpla ol la nunaj lingvoj estas saĝa entrepreno. Inter ĉiuj penoj faritaj laŭ tiu direkto, Esperanto meritas la preferon“.

Por certigi ĉu tio estis tute vera, mi skribis al la glora profesoro en Oxford, kiu afable respondis al mi, ke mi estis bone informita, kaj antaŭ lia morto, li povis doni publikajn pruvojn pri sia aprobo de Esperanto.

La aŭtoritato de tiel eminenta homo, rigardata kiel unuaranga scienculo en la studado de l'lingvoj, igis min opinii, ke Esperanto povas liveri la solvon de la problemo pri la lingvo internacia. Mi de tiu tempo sekvis kun forta intereso la progresojn rilatante tre rapidajn de entrepreno, kies sukceson konstatos kaj pligrandigos la Boulogne'a kongreso kaj mi esperas la Ĝeneva.

Mi do farigis Esperantisto, kaj tamen mi ne scias Esperanton. Mi ĝin konas sufiĉe por scii kiom simpla ĝi estas kaj facile akirebla; sed mi ĝin ne

го не владѣя; азъ съмъ неспособенъ нито да говоря на него, нито да пиша.

За щастие ръководителитѣ на прѣдприятието, които ви събиратъ, даватъ право да се зоватъ есперантисти два класа хора: лица, които знаятъ новия езикъ; тѣ сж аденти; — и лица които, заставени да го неизучаватъ по нѣкакви обстоятелства, разбиратъ голѣмата важностъ на прѣдприятието, удобряватъ го и вършатъ всичко възможно за да му спомогнатъ: тѣ сж апробанти. Азъ се числя къмъ послѣднитѣ, класата на покорницитѣ, и въпрѣки, че незная Есперанто, азъ съмъ ревностенъ есперантистъ.

Но (възможно е да ме запитате) защо не сторя нуждитѣ усилия за да прѣмина отъ класата на апробантитѣ въ класата на адентитѣ? Защо така, азъ ей сега ще ви отговоря:

Азъ бѣхъ заставенъ по разни причини да прибавя къмъ изучаванието на бащиния си езикъ, изучаванието на петъ други езика (латински, грѣцки, еврейски, германски и италиян.). Тия езици, прѣзъ моя дълъгъ животъ, азъ изобщо ги забравихъ, защото, заставенъ твърдѣ много да изучавамъ, напълно не бѣхъ ги усвоилъ. Но сега, когато на скоро навършвамъ деветдесетъ годишнината си на моята стара уморена глава и почти стига, а по нѣкога и е невъзможно да извърши и най-позитивнитѣ ми задължения.

Азъ слѣдователно не чувствувамъ въ себе си нито право, нито възможностъ да прибавя седмия езикъ, колкото и лесенъ да бѣде той, къмъ първитѣ шестъ, съ които до нѣкъдѣ се запознахъ.

Но ето що мога да кажа на всички лица, които сж способни да сторятъ това: запознайте се съ естеството на Есперанто и съ неговитѣ успѣхи и ако и вие достигните до същото заключение, до което съмъ азъ дошелъ, изучете го и увѣщайте всички дя го изучатъ: така вие ще сътрудничите въ велико и добро дѣло.

Ако, нѣкой день, хората биха могли да кажатъ, че наредъ съ националнитѣ езици, които ще продължаватъ своето развитие, съществува едно сръдство за съобщение между жителитѣ на земното кълбо, единъ „езикъ на човѣчеството“, този день би билъ една отъ великитѣ дати въ историята.

Въпросътъ за Международния Езикъ прѣдъ Интернационалната Асоциация на Академитѣ.

Хр. Т. Ряховски.

Мнозина биха желали да изучатъ единъ М. Е., но съ условие: той да бѣде общия Международенъ Езикъ*). Но знае ли човѣкъ кой езикъ е добрия, истинския, единствения? Кой ще му каже, че докато той го изучава, други не-

*) L. Couturat. Pour la Langue Internationale, 1906, Paris. (стр. 27).

posedas; mi estas kapabla nek ĝin paroli nek ĝin skribi.

Feliĉe la direktoroj de l'entrepreno, kiu vin kunvenigas, donas la rajton sin nomi Esperantistoj al du klasoj da homoj: la personoj, kiuj scias la novan lingvon; ili estas la adeptoj; — kaj la personoj, kiuj malhelpataj ĝin lerni pro iaj cirkonstancoj, komprenas la grandan gravecon de l'entrepreno, ĝin aprobas kaj faras ĉion eblan por helpi al ĝi; ili estas aprobantoj. Mi metas min en la lastajn, en la klason de la humiluloj kaj, kvankam mi ne scias Esperanton, mi estas fervora Esperantisto.

Sed (eble vi demandos min) kial mi ne faras la necesan penon por pasi de la klaso de l'aprobantoj en tiun de la adeptoj? Kial, mi tuj diros al vi:

Mi estis instigita de diversaj motivoj aldoni al la lernado de mia patra lingvo, la lernadon de kvin aliaj lingvoj (latina, greka, hebrea, germana, kaj itala). Tiujn lingvojn, dum la daŭrado de mia longa vivo, mi ĝenerale forgesis, ĉar devinte tro multajn lerni, mi ne plene estis ilin lerninta. Sed nun, kiam mi estas tre baldaŭ finonta mian, 90-an jaron, mia maljuna kapo lacigita apenaŭ sufiĉas, kaj iafoje ne sufiĉas por la plenumo de miaj plej pozitivaj devoj.

Mi do ne sentas en mi nek la rajton, nek la povon aldoni sepan lingvon, kiel ajn facila ĝi estas, al la ses aliaj, kun kiuj mi iom konatigis.

Sed jen tio, kion mi povas diri al ĉiuj personoj kapablaj ĝin fari: „Informigu pri la naturo de Esperanto kaj pri ĝiaj progresoj, kaj se vi atingos la saman konkludon kiel mi, lernu tiun lingvon kaj admonu ĉiujn, ke ili ĝin lernu: vi tiel kunlaboros, en granda kaj bona farajo“.

Se, ian tagon, oni povus diri ke, flanke de l'naiciaj lingvoj, kiuj daŭrigos sian malvolvigadon naturan, ekzistas unu rimedo de komunikigo inter la loĝantoj de la terĝlobo, unu homara lingvo, tiu tago estus unu el la grandaj datoj de l'historio“.

El „l'Esperantiste“.

практикуватъ нѣкой другъ езикъ, който да замѣсти този. Загова прѣзъ 1900 г. възникна „Делегацията за възприемане на единъ помощенъ Международенъ Езикъ, на която сж дали съгласието си и сж избрали свои делегати много научни, туристични дружества, търговски камари, концеси и пр. Ръководителитѣ на Деле-

гацията Couturat и Leau, издадоха редъ съчинения, въ които се разглежда, както идеята за Международенъ Езикъ, така и всички породили се опити за създаването на такъвъ езикъ. Опити, които се появяваха съ младенчески ентузиазмъ изъ подъ ржцѣтъ на своитѣ автори и се разбиваха, въ досмъртенъ ударъ, въ ледената кора на обществената индеферентностъ. Щастливо изключение направиха *Волапюкъ*, — който гради своя блѣстящъ и бързъ успѣхъ на това, че отговаряше на една назрѣла нужда, — и Есперанто, който свали и замѣсти Волапюкъ, даже въ неговитѣ най-ревностни адепти, съ това, че е езикъ много по-съвършенъ, много по-практиченъ*). Двадесетъ години вече Есперантиститѣ работятъ, съ една редка послѣдовностъ и сигурностъ въ прѣдприятието, за разпространата на Есперанто, и сполучиха, — съ неутралността, отъ която се храни идеята — да спечелятъ привърженици, както отъ най-крайнитѣ елементи на индивидуалното своеволие — анархиститѣ, така и отъ коронованитѣ крѣпители на модерната национална държава: Гръцкия кралъ, който води активна пропаганда за въ полза на Есперанто между членоветѣ на своята фамилия; Князь Олафъ (Норвегия), който изучава вече Есперанто; фамилията на Английския Кралъ, която също се занимава съ Есперанто; прѣдседателтъ на Републиката въ Перу, който лично заяви на редактора на излизащото тамъ списание: *Antaŭen Esperantistoj!*!, че е приятель на Есперанто; Французкия парламентъ е на пжѣ да гласува законъ за факултативното въвеждане на Есперанто въ французкитѣ училища; националниятъ конгресъ въ Перу земá рѣшение да подпомогне официално разпространението на Есперанто и отпустина 1500 лева годишно на сп. *Antaŭen Esperantistoj*, неговото рѣшение се потвърди отъ Камарата на Депутатитѣ и отъ Камарата на Сенаторитѣ; десетки стохиледни, хиледни и милионни дружества приеха Есперанто, като кореспондентенъ (Туринъ клубъ, 300,000 члена) *Christian Endeavour Society*, 4,000,000, социалъ-демократическата федерация въ Брандфортъ и мн. др. При всичкия този успѣхъ идеята имаше за най-силни свои агенти

сѣ по-вече и по-вече усиляващитѣ се съобщителни срѣдства. „На хора чието сближение става отъ день изъ день по-лесно, е по-необходимо да имъ се даде и срѣдство да се разбиратъ*). Разумно бѣ слѣдователно да се очаква намаление на срока слѣдъ, който делегацията щѣше да прѣдстави въпроса за М. Е. въ IV-й конгресъ прѣзъ 1910 г. на Международната Асоциация на Академиитѣ.

„*Ĝi (Delegitaro)**)* plenumos sian programon dum tiu ĉi jaro; pro tio, niaj samideanoj devas multigi siajn penojn kaj klopodojn por disvastiĝi nian ideon kaj sukcesigi ĝin“. Затова Делегацията е разпратила циркулярно до делегатитѣ на всички дружества и лица, които съ се записали да получаватъ циркулярнитѣ, съ дата 1—XII—06 (н. с.) въ което четемъ:

„Прогресътъ, който идеята прави въ публиката, и нарастващото разпространение на Есперанто ни задължава, като въ отговоръ на общото очаквание, да вземемъ едно рѣшение, чието значение ще бѣде окончателно въ този моментъ, толкова повече, че отлаганието за подълго врѣме ще рискува да бѣде закѣснѣло и безплодно“. Съ поднасяние на въпроса въ III конгресъ на Академиитѣ, който ще се свика прѣзъ тази година въ Виена, подъ прѣдседателството на Hugo Schuchardt, който наскоро излезе въ единъ благоприятенъ рапортъ за Делегацията, говори за усърдието ѝ. Така делегацията пристѣпва съ изпълнение на 4 т. отъ програмата си, въ която се казва, „че изборътъ на М. Е. принадлежи първо на Международната Асоциация на Академиитѣ“. Но „каквито и да сж протекциитѣ съ които може да се ползваме (пакъ циркулярното) разумно е да се очаква единъ отрицателенъ отговоръ, който впрочемъ е прѣдвиденъ въ Декларацията, и който не може да поврѣди за успѣха на прѣдприятието ни. Той ще освободи нашата отговорностъ прѣд Академиитѣ и ще възвърне на делегацията пълна свобода на дѣйствие“. При единъ възможенъ отказъ на Академиитѣ, Делегацията по точка 3 отъ програмата си избира единъ комитетъ отъ 12 члена и 2 секретари и пристѣпва къмъ работа. Ролята и значението на

*) Да се гледа: G. Moche: La question de la Langue International et sa solution par l'Espéranto. Извадка отъ Revue international de Sociologie. (Paris, Giard et Brière, 1897).

*) Писмото на Ернестъ Навилъ до Втория конгресъ по Есперанто (гл. 1 стр.).

***) Изъ частното писмо на г-нъ Louis Couturat до г-нъ Хр. Т. Ряховски отъ 25—II—07 (н. с.).

такъв комитетъ ще има сила равна на оная на Академиитѣ. Но мнозина може би ще запитатъ, би ли могло едно рѣшение за удобрѣнието на единъ М. Е. по подобенъ начинъ да има нѣкакво значение, и да застави народитѣ да го възприематъ? Не би ли било по-разумно да се остави на самитѣ проекти чрѣзъ конкуренция, въ която по-добрия, по-практичния ще успѣе, да се изпитатъ въ борбата за животъ? Твърдението въ втория въпросъ, тѣй очевидно, както по-голѣмата частъ отъ очевидноститѣ още нищо непоказва. Неговото значение има за мисълта сжщата реална правда, каквато иматъ фигуритѣ, тѣй бързо възприемани за реални, при „Огическата измама“. Това ще видимъ ей сега за да отговоримъ отпослѣ на първия въпросъ. Такава борба за животъ*) ще продължава дълго врѣме, за да достигне нѣкакъвъ резултатъ, а възможно е, не съ малка вѣроятностъ, и да не го достигне. На дѣло много отъ проектитѣ, по липсата на адепти, неще могатъ да стоятъ въ конкуренция. Отъ друга страна малко ще бждатъ ония господа, които ще знаятъ по-вече отъ единъ проектъ и това що трѣбва да притежава единъ езикъ, за да могатъ да избиратъ по-добрия отъ тѣхъ. По-голѣмата частъ отъ онѣзи, които се нуждаятъ отъ М. Е. ще възприематъ оня, който пръвъ имъ се изпрѣчи, или който пръвъ ще имъ послужи въ работата. Отъ едно таково случайно избиране на езици ще се достигне до едно многоязичие надъ националнитѣ езици, ще се породи една разпаденостъ на борби безплодни и отвличащи хората отъ позитивнитѣ знания въ тѣзи борби. Така, че борбата за животъ ще въз-

дигне една нова Вавилонска кула, за чието разсипване ще трѣбва да се залови една суверена властъ, едно авторитетно рѣшение, което да посочи на най-добрия, на най-удобния отъ езицитѣ.

Слѣдва отъ тукъ на първия въпросъ отговора изразенъ съ слѣднитѣ факти: „Освѣнъ параходнитѣ**) сигнални знаци сжществуватъ още: децималната, дѣлението на кръга и на врѣмето, григориянския календаръ, метрическата система, номенклатурата и химическитѣ означения и др. сж сжщо международни институции, чиято полезностъ е приета отъ всички или отъ голѣма частъ на народитѣ. Ако се появи нѣкоя мѣрка прогресивна и удобна между едни, за нейното общо възприемане се избира единъ авторитетенъ и признатъ авторитетъ — конгресъ или тѣло отъ учени мъже. Нуждата отъ единство между нациитѣ е толкова голѣма, че прѣзъ 1900 год. въ Парижъ се събираха на конгресъ да рѣшатъ за възприемането на една обща мѣрка при нумериранието на жицитѣ. Прѣзъ 1906 год. отъ единъ международенъ конгресъ се взе рѣшение да се въведе интернационалната пощенска марка. Слѣдователно рѣшението на Академиитѣ или, при отказъ, — на Делегацията, съ сигурностъ, може да има рѣшителенъ гласъ по въпроса за международния езикъ.

Този гласъ се очаква отъ търговци, учени, туристи, той се очаква и отъ привърженицитѣ на разнитѣ проекти за международни езици, чието рѣшение ще има рѣшителенъ смъртенъ удъръ върху много отъ тѣхъ, за живота и прѣуспѣванието на най-добрия, най-жизнеспособния.

Щ о е е с п е р а н т и з м ъ .

Защото мнозина иматъ твърдѣ криво понятие за сжщността на Есперантизма, затова ние, подписанитѣ, прѣдставители на Есперантизма въ различни страни на свѣта, които сме се ст-кли на международния Есперантски конгресъ въ Булонъ-сюръ-меръ намѣрихме за необходимо съгласно прѣдложението на автора на езика Есперанто да дадемъ слѣдното пояснение:

1) Есперантизмътъ е стрѣмление да се разпространи въ цѣлия свѣтъ употреблението

*) L. Couturat (цитир. по-рано съчинение.

на неутрално-човѣшки езикъ, който „като се не натрапя въ вжгрѣшния животъ на народитѣ, безъ да се стрѣми ни най-малко да изтика сжществующитѣ национални езици“, би далъ на човѣцитѣ отъ различни нации, възможността да се разбиратъ помежду си, койго би могълъ да служи като миротворенъ езикъ за публичнитѣ институции въ ония страни, гдѣто различни народи се борятъ по между си за езикъ, и на които би могли да се публикуватъ ония

**) Ibid.

съчинения, които иматъ еднакъвъ интересъ за всички народи. Всѣка друга идея или надежда, която този или онзи Есперантистъ свързва съ Есперантизма, ще бжде негова съвсѣмъ *частна* работа, за която Есперантизма неотговаря.

2) Защото въ настояще време никой испитателъ въ цѣлия свѣтъ не се съмнява вече за това, че международенъ езикъ може да бжде само езикъ *изкуственъ*, и защото множеството опити направени въ послѣднитѣ двѣ столѣтия, всички прѣдставляватъ само теоритически проекти, а езикъ дѣйствително свършенъ, всестранно изпитанъ, свършено жизнеспособенъ и въ всички отношения най-годенъ се е показалъ само Есперанто, за това приятелитѣ на идеята за международенъ езикъ, съзнавайки, че теоритическото прѣпиране не ще приведе къмъ нищо и че цѣльта може да бжде достигната само чрезъ практическа работа, още отъ отдавна всички се сгрупираха около езика Есперанто и работятъ за неговото разпространение и обогатяване на литературата му.

3) Защото авторътъ на езика Есперанто, тутакси въ самото начало се е отказалъ еднѣжъ за винаги отъ всички лични права и привилегии относително този езикъ, затова Есперанто не е собственостъ на никого, ни въ материално, нито въ морално отношение.

Материаленъ собственикъ на този езикъ е цѣлия свѣтъ и всѣки желающъ може да издава въ или за този езикъ всѣкакви съчинения, каквито желае, и да употребява езика за всѣвъзможни цѣли; като духовни собственици на този езикъ ще бждатъ винаги гледани ония лица, които ще бждатъ признати отъ есперантския

свѣтъ като най-добри, и най-талантливи съчинители по тоя езикъ.

4) Есперанто нѣма никакъвъ личенъ законодатель и не зависи отъ никой отдѣленъ човѣкъ. Всички мнѣния и съчинения на създателя на Есперанто иматъ подобно на мнѣнията и съчиненията на всѣки другъ есперантистъ, абсолютно частенъ характеръ и за никого не задължителенъ.

Единствениятъ еднажъ за винаги задължителенъ фундаментъ на езика Есперанто е съчиненийцего „Основата на Есперанто“, въ което никой нѣма право да прави промѣна. Ако нѣкой се отклони отъ правилата и образцитѣ дадени въ казаното съчинение, той никога не може да се оправдае съ думитѣ „тъй желае или съвѣтва авторътъ на Есперанто“. Всѣка мисль, която не може да бжде удобно изразена съ този материалъ, който се намира въ „Основата на Есперанто“, всѣки есперантистъ има правото да изрази по такъвъ начинъ, какъвто той намѣри за най-вѣренъ, тъй също, както се прави и въ всѣки другъ езикъ. Но зарадъ пълно единство на езика за всички есперантисти е прѣпоръчително да се подражава колкото е възможно по-вече оня стилъ, който се намира въ съчиненията на създателя на Есперанто, който най-много е работилъ за и въ Есперанто и най-добръ познава неговия духъ.

5) Есперантистъ се нарича всѣко лице, което знае и употребява езика Есперанто, все едно за каква цѣль го употребява. Принадлѣжанието къмъ нѣкое активно есперантско дружество за всѣки есперантистъ е прѣпоръчително, но не задължително.

Прѣводъ отъ Ил. С-въ.

НАШИТЪ ПРИЯТЕЛИ.

(Биографични бѣлѣжки на велики мъже).

I.

Ернестъ Навилъ.

Живото разпространение, резонната поява на Есперанто, отговарянето му на изискванитѣ условия отъ единъ интернационаленъ езикъ, всичко това привлече и привлича на страната на есперантското дѣло много учени и професори. — Единъ отъ тѣзи учени, чийто авторитетъ не малко спомогна за разпространението на

Есперанто и г-нъ Ернестъ Навилъ, членъ на френцуския наученъ институтъ.

Ернестъ Навилъ се роди въ Chancy, близо до Женева, на 13 декември 1816 г. Първоначалното си образование получи въ родния си градъ, а срѣдното и академическото въ Женева. Въ Женевската академия той свърши съ успѣхъ Педагогията и Философията. Благодарение, на своя бистъръ умъ, високи дарби, Ернестъ Навилъ, прѣзъ своето студенчество е бил

прѣдметъ на уважение отъ другаритѣ си, и е билъ избранъ прѣдседателъ на студенческата корпорация „Zofingue“.

Скоро слѣдъ свършването на наукитѣ си въ Женева той билъ назначенъ учителъ въ едно училище въ Figenz, гдѣто стоя само една година, а слѣдъ това се отдаде на научни пътешествия изъ Италия.

Възвърналъ се въ Женева Ернестъ Навилъ се залавя съ работа по религиозното възпитание, като се запознава и по-послѣ, твърдѣ много сближава, съ г-нъ Girard, фрибурски пастърь.

Въ 1843 г., заедно съ други професори, отваря публични курсове по метода на Проф. пастърь Girard, а малко слѣдъ туй, съ сжщитѣ си помощници, турятъ основа на преподаването въ сега още сжществуващото, голѣмо дѣтско училище въ Женева.

Тука, въ това ново училище, той не можа да остане освѣнъ една година, понеже още другата 1844 г., биде избранъ за професоръ по история на философията въ женеваката академия, днесъ женеваки пълень университетъ. — Отъ онова врѣме неговата дѣйность: отъ началото повече по френската философия, като отива съ академическата си кариера по стъпкитѣ на Biran'a, по-послѣ работи за *пропорционалната система* въ народното гласоподаване, сжщеврѣменно, като се грижи за уреждането на много женеваки училища, въ туй число и свободната тамъ гимназия.

Отъ 1845 г. почва учения професоръ да публикува своитѣ многобройни научни трудове изъ сжщитѣ области, гдѣто го виждаме и като практически дѣецъ. Той пише: по възпитанието, по организирането на гласоподаването, развива религиозни, както и философски съ голѣма важность въпроси.

Изъ тѣзи много съчинения, като крупни и най-оригинални по мисли, заслужва да покажемъ двѣ: „Logique de l'Hypothese“ (Paris, 1880) и „Libre arbitre“ (Paris 1890) — На 20 декемврий (в. с.) 1890 г., другаритѣ му, подпомогнати отъ женеваката интелигенция, празнуваха юбилея на този много заслужилъ женеваки професоръ: тогава той получи много ордени за професорска заслуга, вѣнци и титли, както биде провъзгласенъ за членъ на много научни дружества въ Швейцария и вънъ нея. — Още на студенческата скамейка, Ернестъ Навилъ се е интересувалъ отъ въпроса за международенъ езикъ. Всички проекти, които бѣха

се появили до тогава, той съ голѣмо внимание изучаваше, но на всички прѣдвиждаше погубване. Когато въ 1887 г. се появи Есперанто, Ернестъ Навилъ обстойно разгледа новия проектъ и понеже го намѣри удвѣстворяющъ всички искания на единъ международенъ езикъ, побърза да даде своето авторитетно мнение и подобрѣние; нѣщо което послужи, да привлече и други учени, както и интелигентната европейска публика.

Прѣзъ 1898 г. писа на основателя на L'Esperantiste, органъ за пропагандиране на Есперанто въ Франция: „Je viens à vous pour prendre ma part des moqueries et des insultes dont vous êtes encore couvert par presque tous“.

Въ 1899 г. отъ него биде прѣдставенъ въ французската академия на моралнитѣ и политически науки, на което той е членъ, въпроса за международния езикъ, въ свръзка на бързо печелящия адепти Есперанто. Тая година, той се запознава съ г. Général Sebert, членъ на сжщата академия, и заедно почватъ да работятъ за прѣуспяването на Есперанто. — Прѣзъ 1903 год. той биде поканенъ за почетенъ членъ на не давна основаното „Svisa Esperantista Societo“. Сжщата година г-нъ Ернестъ Навилъ се запознава съ г-нъ Edmond Privat, тогава 14 годишно момче, нѣ вече основателъ на списанийцего „Juna Esperantisto“, насърчава го, като му помага и въ публикуването на брошурата „La Question d'une langue internationale et l'Esperanto“.

По негово желаяне и при негова помощ, младия енергиченъ есперантистъ, прѣвежда на Есперанто съчинението си „La Devo“.

На универсалния конгресъ на философията въ Женева, 1905 г., г-нъ Ернестъ Навилъ подкрѣпи прѣдложението на г-нъ проф. Couturat: за присъединение къмъ „Делегацията“, и въпрѣки своята 90 год. възраст, той говори най-духовито и най-вдѣхновено за новото свѣтило въ човѣшкия прогресъ „Esperanto“. — На последния есперантиски конгресъ, който става, както е извѣстно въ Женева, той изпрати едно твърдѣ интересно писмо до конгреса*).

И днесъ още почетния старецъ, философъ не е прѣстаналъ да бжде полезенъ съ своитѣ съвѣти и насърдения за есперантиститѣ, съ което заслужено е спечелилъ симпатиитѣ имъ. Лозана, 6 — XII — 06. Ст. Ат. Узуновъ.

*) Читателитѣ ни ще намѣрятъ на друго мѣсто въ този брой това писмо, Б. Р.

X R O N I K A

Втория брой пращаме на всички ония, които не сж ни повърнали първия. Като върваме, че никой отъ тѣхъ нѣма да се откаже да ни подкрѣпи въ трудното прѣдприятие, ние и за напрѣдъ ще продължаваме да имъ изпращаме списанието. Тѣзи отъ абонатитѣ ви, които си прѣдплатятъ абонамента ще получатъ общанитѣ премии. Понеже числото на премиитѣ е ограничено (200) то редакцията ни е взла мърки да даде нѣкоя премия и на ония абонати, които по една или друга причина не ще могатъ да си ирѣдилатъ абонамента, но общаятъ до излизанието на брой трети сз една пощенска карта, че ще сторятъ това, когато иматъ възможность до ирѣди излизането на брой 3-й. Необходимо е желающитѣ да си платятъ абонамента да ни съобщатъ това, за да знаемъ, колко прѣмии още ще трѣбватъ.

Недерландия. Г-нъ D. Uitterdyk, доцентъ въ Хилверсумъ държалъ рѣчь въ социалистическия клубъ въ Амстердамъ прѣдъ едно многолюдно общество. Ораторътъ изтъкналъ ползата отъ Есперанто за работницитѣ при образуването на истинско международно дружество. Слѣдъ това 54 души се записали въ курса по Есперанто.

Мадагаскаръ. Наскоро е основанъ курсъ въ Танариво воденъ отъ Fortin и Akadifotsy.

Ню-Йоркъ. Рѣчьта на Д-ръ Мах Талмеу въ „Menis Club“ спечелила много отъ професоритѣ въ университета за въ полза на Есперанто.

Първи славяно-германски конгресъ. Отъ 19—21 май (н. с.) т. г. въ Аленстайнъ, източна прусия ще се състои славяно-германския конгресъ на есперантиститѣ съ слѣдния програма: 19-й — поздравяване на участвушитѣ и упознаване; 20 — конгресни дѣла и 21 — забавления и екскурзии.

За подробности до: Alberto Schutkowski, Strassburg, W/Pr, Jakobstr, 155, Germanujo.

Третия конгресъ на есперантиститѣ въ цѣлия свѣтъ. Както съобщихме по-рано третия конгресъ по Есперанто ще стане въ Камбриджъ, Англия. Отъ послѣднего съобщение се научаваме, че пригответленията сж въ успѣшенъ ходъ.

Конгреса ще започне отъ 12 августъ (н. с.), понеделникъ и ще трае до 17 с. м., сжбота, т. г.

Адреса на комитета по пригответленията на конгреса: „Kongreso, 2 Kings Parade, Cambridge, England“.

Франция. Министерътъ на войната е разрѣшилъ на Поручикъ Bayol да докладва въ тази годишня конгресъ на Червения кръстъ „за успѣха и ползата отъ Есперанто за дружеството“, ако то го възприеме за съобщителенъ езикъ между отдѣлнитѣ си клонове.

K R O N I K O

Jen nia dumonata, malriĉe vestita, revuo aperis. Ĝia unua numero montris, ke en ni, ankoraŭ estas kurago, ke niaj amikoj bulgaraj atendis nin ĉiunomente forgesante nek Esperanton nek nin. Ses grupoj tuj reaperis, kvin reaperas kaj cent fondigos... Bulgaro, kiu paciencie eltenis sian purecon sub turkregado kvincentjara en sia lando, videble marsas antaŭ aliaj regnoj de duonsulo Balkana.

Ni esperu, ke niaj amikoj bulgaraj kontentigos niajn atendojn, kaj nemaleperigos niajn esperojn!

GRUPOJ REAPERINTAJ:

Sofio. Klubo „Aŭroro“. Pr. Iv. Bradinov. Bulevardo „Dondukov“, № 22. Sidejo ĉe Bradinov. Плевно. — Grupo de gimnazianoj. Ami-

keco“. Grupejo ĉe s-ro Iv. H. Krestanof, str. „Mario Luiso“. Nune malfermis senpagajn ĉiusemajnajn kursojn por ellernado de l'lingvo internacia.

Kazanliko. „Roza Valo“, Pr. A. Iv. Edrev, kas.: Iankov, konsilanoj: K. Šipkov, S. Bonev. Grupejo ĉe la sekretario S. Apostolov.

Šumeno. Pr. Leŭtenanto Silvestriev. v. pr. Donĉev, sek. kas.: I. Teodorov, Kadieva 795, bibl.: A. Pantev. Du kursoj sinsekve malfermitaj.

V. Tirnovoo. Grupo „Lumo“. Sidejo ĉe s-ro sekr. Iv. Nenkov, str. „Gorska“, 2299. Grupo eldonas monatan manuskriptan folion por siaj membroj. Kurson aranĝis s-ro Haralambev.

Harmanlio. Grupo „Progreso“. Sidejo ĉe s-ro Stoiĉo Kirilov, sekretario de l'grupo.

Oni skribas al ni ke la grupoj en Ruse, Silistrio, Varno, Dubnico kaj Trojano renovigos.

Reĝa konsento. Laŭ la konsento de Lia Reĝa Mosto Ferdinando I, Princo Bulgara, Generalo Savov, Ministro de la Militistaj Aferoj eldonis Permeson, laŭ kio s-ro Leŭtenanto Silvestriev, nia konata agema amiko, povas porti la signon esperan-

tistan. Ni konsilas aliajn esperantistajn oficirojn, ke ili petu la saman permeson.

S-ro G. P. Oreškov, delegito al la „Delegitaro por alpreno de unu lingvo internacia“ de l'Biblioteko „Neofit Rilski“, en Koprivstica, skribas en Esperanto-jurnalo, Bulgara eldono, ke li sendis, leteron al Delegitaro por ĝin peti ke ĝi sukcesigu la aferojn de l'Delegitaro. Ni donos la tradukon en venonta numero.

Б И Б Л И О Г Р А Ф И Я.

B i b l i o g r a f i o.

Pour la Langue Internationale, par L. Couturat, Д-ръ по литературата, професоръ въ Толузкия университетъ, Касиеръ на „Делегацията за възприемане на единъ помощенъ Международенъ Езикъ“ и Делегатъ въ същата Делегация отъ Международния Конгресъ по философията (1900, Парижъ).

Брошурата, подъ горнето заглавие, написана отъ компетентенъ по въпроса авторитетъ, намира, че разрѣшението на въпроса за международния изкуственъ езикъ (М. Е.), трѣбва да има за основа интернационалнитѣ корени (не думи) въ естественитѣ езици на европейскитѣ народи. „Ние неказваме само, че е възможенъ такъвъ езикъ—пише авторътъ, но той съществува и може да бѣде употрѣбяванъ още утрѣ, ако хората поискатъ това“. Г-нъ Кутюра, като членъ отъ „Делегацията“, която трѣбва да бѣде неутрална къмъ всички проекти, изкуствени езици, не ни казва, кой е този езикъ, за който се наемква въ брошурата му. Но, сега, когато Делегацията ще изпълне вече своята програма, както ще видятъ читателитѣ ни на друго мѣсто въ този брой въ „по-последнята дѣйностъ на Делегацията“ удобрението клони за Есперанто.

Прѣдаваме на български слѣднитѣ редове интересни за читателитѣ ни:

„Казватъ прѣди всичко, че М. Е. не може да прѣвежда *идиотизмитѣ*, обратитѣ на рѣчта и метафоритѣ отъ всѣки живъ езикъ. Безсъмнѣние, че това ще е тѣй, щомъ като, спорѣдъ опрѣдлението, че единъ идиотизмъ има собствена форма на изказъ само на единъ езикъ. Но и никоѣ чуждъ езикъ не е способенъ да стори това. Коѣ впрочемъ претендира да прѣвежда буквално на английски или на нѣмски фравцузкитѣ идиотизми, напримѣръ изражението: *tiré à quatre épigles*? Нѣщо по-вече: фравцузина, когато говори собствения си езикъ

ито немогатъ да бѣдатъ разбрани безъ обяснения и се грижи да употрѣби не фигурална форма, напримѣръ: *correctement* или *élégamment vêtu*. Съ една дума, той е заставенъ да *прѣвежда* мисълта си не само на английски и нѣмски, но и на френски. Не би се изгубило много, ако подобни идиотизми се прѣведатъ и на М. Е. Живописносѣта и духовитосѣта ще се изгуби може би; логичносѣта и ясносѣта ще се спечелятъ.

Но, освѣнъ идиотизмитѣ, има маса нюанси и тънкости частни за всѣки езикъ, които не може да се прѣдадѣтъ съ М. Е. Ние пакъ ще отговоримъ: Биха ли могли поне най-добритѣ отъ тѣхъ да прѣминатъ въ нѣкоѣ отъ живитѣ езици? М. Е. ще има по-вече полза отколкото живитѣ езици: сирѣчь, ако тѣзи нюанси иматъ една логическа разлика или удобна, нищо непрѣчи да се прѣнесатъ въ М. Е., докато това не може да се направи, ако искаме да ги вмѣкнемъ въ нѣкоѣ живъ езикъ, чийто духъ ще прѣчи на това.

За да се сѣди слѣдователно за М. Е., всѣки трѣбва да сравнява не само съ своя матеренъ езикъ но и съ нѣкоѣ другъ, за да бѣдатъ сѣжденията правдиви“.

Добритѣ познавачи на Есперанто сѣ се убѣдили не единъ пѣтъ, че често пѣти и най-нюансираната мисълъ е по-лесно да се прѣдаде на Есперанто, нежели на български, па даже и на френски, както твърдятъ нѣкоѣ фравцузи.

Брошурата завършва съ Декларацията на Делегацията и единъ апелъ, къмъ разни туристически, търговски и научни дружества да се присѣденятъ къмъ нея.

(Подробности по Делегацията гледайте статията отъ професоръ Д-ръ Ив. А. Герговъ, въ VLXII кв. на Периодическо Списание).

Deziras int rŝaŭgi ilustritajn poŝtkartojn, gazetojn kaj markojn:

- 1) S-ro Iv. H. Krestanof, str. „M. Luiso“, Plevno (ankaŭ korespondadi pri stenografio kaj fotografio. Ĉ. T. R.).
- 2) S-ro N. Slavĉev, „Bogomil“, 43, Sofio.
- 3) S-ro Hr. Totkov, Kazanliko.

Есперантски значки, моделъ „GASSE“ доставятъ се отъ редакцията срѣщу 60 ст. прѣдплатени. На групитѣ се прави отстъпка при покупка на по-голѣмо количество.

Важно за абонатитѣ ни.

Ония отъ господа абонатитѣ ни, които си прѣдплатятъ абонамента до излизанието на брой III и ще получатъ слѣднитѣ премии и ще имъ се направятъ слѣднитѣ отстъпки, които вкупомъ съ премиитѣ, сж двойно по-голѣми отъ абонамента на Б. Е.: (единъ левъ годишно).

I. Г-нъ Н. Д. Ковачевъ, бившъ прѣдседателъ на клуба „Айого“ въ София, благоволи да отстъпни нѣкой отъ своитѣ нови издания съ намалени цѣни за *прѣдплатилитѣ ни абонати*, именно:

1. „Ижуство за магнетизиране“ отъ de Lafanten, прочутъ френски хипнозизаторъ, за 2 л. вмѣсто, за 3-70 съ пощенскитѣ разноски.

2. „Хипнографъ“ (апаратъ) отъ Германския професоръ Flower. съ рѣководство на български за 80 ст. вмѣсто 1 л.

П. **Безплатна премия.** Първитѣ сто прѣдплатили абонати ще получатъ а) *Първи уроци по Есперанто* отъ проф. Т. Cart и Ragnier, която имаме подарѣкъ отъ ревностния нашъ сподвижникъ г-нъ Г. Г. Орѣшковъ и d) Вторитѣ сто абонати ще получатъ Рѣчничето, Есперанто-български (Табло).

III. Тия двѣ послѣдовни стотици абонати ще получатъ *безплатно* и пропагандичната брошура: *Разрѣшенъ възраст отъ международна важностъ.*

Кѣмъ мѣсечнитѣ НИ СПОМОЩНИЦИ

Понеже голѣма частъ отъ обѣщанитѣ да спомагатъ за издаванието на органа се оказаха неизправни, други изкъ съвѣстмъ се отказаха, то администрацията се намѣри въ затруднително положение, отъ кѣто спиранieto на списанието би било неминуемо, ако нѣкои отъ уредницитѣ му не се бѣха анжижурали съ по голѣми суми, за да може съ ония, които не сж се отказали, да продължатъ издаванието.

Тия послѣднитѣ, се умоляватъ да си внесатъ обѣщанитѣ мѣсечни вноски до мартъ и да се грижатъ за записване на нови абонати.

Администрацията.

Нашитѣ настоятели и мѣсечни спомощници по издаването на органа сж:

София.

Н. Д. Ковачевъ, банкеръ, ул. Трапезица № 4.

С. Н. Петковъ, ул. Санъ Стефано, 26.

Ив. Брадиновъ, Булевардъ Дондуковъ, 22.

Г. Николовъ.

Ат. Ивановъ, гарата.

Ив. Карагъзовъ.

Н. Николаевъ.

Сергей Денковъ.

Ал. Стоиловъ, (фотография Карастояновъ).

Хр. Т. Ряховски.

Я. Янковъ.

Н. Славчевъ, Богомилъ, 43.

Шуменъ:

Поручикъ Ил. Силвестриевъ.

Ил. Теодоровъ, ул. Къдиева.

Силистра:

Й. Давидовъ.

с. Чипоровци:

Ал. Георгиевъ.

П. Д. Султановъ,

Г. Миловъ.

М. Георгиевъ.

Вратца:

Ив. Георгиевъ.

Пловдивъ:

Г. П. Орѣшковъ.

Кюстендилъ:

Ат. Вжглярровъ, уль

Севлиево:

Ив. К. новъ Христовъ

Хр. Златевъ.

М. Саряфиновъ.

Плѣвенъ:

Ив. Х. Кръстановъ.

Ив. Андоновъ.

AL ANONCONTOJ

20 centimoj por linio (kompstilo) el „garmond“ presliteroj; Malgrandaj anoncoj ni presas por niaj abonantoj po 0.15 fr. por linio.

La administracio.

! AL GAZETARO ESPERANTISTA !

Ni estas petataj sciigi, ke de nova jaro „Unua Paso“ ne eliros, ĉar nia eldono ĝin anstataŭigas.

Ĉion koncernantan redakcion kaj administracion de „Bulgara Esperantisto“ oni sendu al:
BULGARA ESPERANTISTO.

SOFIO, BULGARUJO.

BULGARAJ KOMERCISTOJ UZANTAJ ESPERANTON EN SIA KORESPONDADO INTERNACIA.

- 1) D. Karaiwanov, presisto, libristo en urbo Plevno.
- 2) K. K. Avramov, komercisto, urbo Plevno.
- 3) Pano Jordanov, komercisto, V.-Tirnovno.
- 4) D. Kančev, rentulo, Ŝumeno.
- 5) Jonko Davidov, komercisto, Silistra.
- 6) A. Georgiev, v. Ciprovac.
- 7) G. P. Oreskov, makleristo, Plovdiv.
- 8) N. D. Kovačev, bankiero, Sofio.
- 9) A. Edrev, Kazanlik.

(La adresoj de niaj abonintoj komercistoj estos presataj unufoje senpage en nia gazeto).

Пропагандични брошури:

1. Разрѣшенъ въпросъ отъ международна важность, отъ Хр. Т. Ряховски, ц. 25 ст.
2. Еволюцията на международния езикъ, отъ г-нъ Й. Давидовъ, ц. 50 ст.
3. Есперанто единственото вѣрно разрѣшение на въпроса за спомагателния международенъ езикъ, отъ L. de Beaufront, ц. 15 ст.
4. Необходимостта отъ международенъ езикъ и разрѣшението ѝ чрѣзъ Есперанто, отъ П. Поповъ, ц. 10 ст. (изчерпано издание).
5. Рѣчнице, граматика, наставки и прѣдставки, изд. на клуба Stelo Пловдивъ, ц. 10 ст.

!! Второ издание !!

Есперанто въ десетъ урока

отъ професоръ Т. Cart и М. Pagnier ще излѣзе наскоро отъ печатъ. Издава Г. П. Орѣшковъ, Пловдивъ.

Прѣдплатилитѣ ни абонати ще го получатъ съ намалена цѣна.

Излезе отъ печатъ брошурата

Хипнографътъ и неговото употребување.

Доставя банкерската кантора Н. Д. Ковачевъ, София. Гледайте прѣдплатитѣ за нашитѣ прѣдплатили абонати.

ВЪ ПРИГОТОВЛЕНИЕ!

- 1) Есперанто Български рѣчникъ, отъ Й. Давидовъ.
- 2) Пълно рѣководство по Есперанто за малоуки българи, отъ Хр. Т. Ряховски.
- 3) Българо-Есперантски рѣчникъ отъ Г. П. Зографски.